Bezoekadres
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen

Postadres
Postbus 144
9400 AC Assen

T 0592 - 30 63 00
F 0592 - 31 42 48
E info@ggddrenthe.nl
I www.ggddrenthe.nl

Datum	23 december 2024
Ons kenmerk	U240285/GM/SdJ/RW
uw kenmerk	
Behandeld door	[redacted]
Onderwerp	Ontwikkelingen en beleidsprioriteiten 2026

Geacht College,

Volgens de werkwijze ‘Samen werken voor Drenthe’ ontvangt u hierbij onze beleidsbrief waarin wij vooruitblikken op ontwikkelingen en beleidsprioriteiten voor de begroting 2026. Dit dient als hulpmiddel voor het gesprek in uw college en de bijeenkomsten met de raden die in het voorjaar worden gepland om kaders mee te geven voor onze begroting 2026.

Schuivende panelen in publieke gezondheid
Sinds het uitbreken van de COVID-19 pandemie is er sprake geweest van een toenemende belangstelling van politiek en samenleving voor publieke gezondheid. De bestrijding van de COVID-19 pandemie, met enorme inzet van de GGD-en, stond op het hoogtepunt bijna dagelijks als *headliner* in het nieuws. Duidelijk werd dat wij onvoldoende voorbereid waren op dergelijke grote uitbraken. Duidelijk werd ook dat met name mensen met een slechte gezondheidstoestand het meest kwetsbaar waren voor de gevolgen van COVID-19. Om dit in de toekomst te voorkomen besloot het vorige kabinet om fors te investeren in publieke gezondheid. In eerste instantie in de infectieziektenbestrijding, maar ook in preventie en versterking van de GGD-en in bredere zin. Diverse onderzoeksrapporten hadden duidelijk gemaakt dat er grote uitdagingen liggen op dit terrein. Een toename van ongezond gedrag in de samenleving gecombineerd met een verouderende bevolking gaat een te groot beslag op de gezondheidszorg leggen als we niet ingrijpen. Dit betreft zowel het feit dat het onbetaalbaar wordt, maar ook dat een te groot deel van de beroepsbevolking hiervoor zou moeten worden ingezet.

Inmiddels is een nieuw Kabinet aangetreden dat, mede in het licht van afnemende overheidsfinanciën, andere prioriteiten stelt en heeft besloten om juist weer te bezuinigen op de publieke gezondheid. Dit dreigt de reeds gedane investeringen en versterkingen, met name in de infectieziektenbestrijding, weer (deels) teniet te doen. Wij achten dit een zorgelijke ontwikkeling die de GGD-en financieel onder druk zet, terwijl de uitdagingen, zoals hierboven aangegeven, onverminderd groot blijven. Daarnaast zijn wij ons ervan bewust dat de gemeenten, als primaire opdrachtgever en financier van de GGD, in 2026 geconfronteerd worden met het zogenoemde ‘ravijnjaar’, waardoor gemeenten mogelijk

ook met bezuinigingsopgaven geconfronteerd worden. In de zienswijzen op de begroting 2025 hebben meerdere gemeenten ons verzocht hiermee rekening te houden. In het licht van dit spanningsveld hebben wij geconstateerd dat een heroriëntatie op onze strategie nodig is. Wij zullen focus moeten aanbrengen in waar wij ons in de komende jaren primair op gaan richten en onze begroting hierop aanpassen. Niet alles wat we nu doen is meer mogelijk. Onze aandacht zal vooral uit moeten gaan naar waar de GGD samen met de gemeenten het meest kan bijdragen aan een gezonde Drentse bevolking. Hoe wij dit zien lichten wij hieronder verder toe.

GGD Drenthe: regionale aanpak voor provinciale gezondheidswinst
De gezondheid van de inwoners van Drenthe staat onder druk door meerdere factoren. Een groot deel van de bevolking kampt met een ongezonde leefstijl: bijna twee derde van de volwassenen heeft matig tot ernstig overgewicht, en bijna de helft (49%) voldoet niet aan de beweegrichtlijnen. Daarnaast neemt de mentale gezondheid af, met hoge percentages eenzaamheid, stress en psychische klachten onder jongvolwassenen en ouderen. De dubbele vergrijzing en sociale ongelijkheid versterken de uitdagingen: regio's zoals de Veenkoloniën kennen hardnekkige armoede en kansenongelijkheid, wat de toegang tot een gezond leven verder belemmert. Met de toenemende druk op het zorgsysteem is de urgentie om nog beter in te zetten op gezondheid in Drenthe groot (uit het Regiobeeld, 2023).

Preventie is essentieel om de groeiende druk op zorgsystemen te verminderen, gezondheidsverschillen te verkleinen en de kwaliteit van leven in Drenthe te verbeteren. Door problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken, worden chronische aandoeningen, mentale problemen en sociaaleconomische gevolgen voorkomen.
Een structurele en regionale aanpak is daarbij cruciaal. Structureel, omdat preventie consistent en langdurig beleid vereist om impact te hebben. Regionaal, omdat gezondheids-uitdagingen vaak de grenzen van individuele gemeenten (en ook provincies) overstijgen.

GGD Drenthe als professioneel preventieregisseur
De uitdagingen in Drenthe -zoals vergrijzing, sociaaleconomische ongelijkheid en druk op de zorg- zijn grensoverschrijdend. Provinciale regie is essentieel om gelijke kansen voor iedere inwoner in Drenthe te creëren, efficiëntie te bevorderen, kennis in de regio beter te delen en een provinciaal fundament te leggen voor een gezonde en veerkrachtige bevolking.
GGD Drenthe wil bewegen naar een GGD breed basisaanbod waar we in nauwe samen-werking met alle Drentse gemeenten inzetten op collectieve impact. Inzetten op de gezondheidsthema's **Kansrijke start, Mentale Gezondheid en Gezonde Leefomgeving** hebben uiteindelijk de grootste invloed op een gezonde generatie in 2040. Op deze thema's is meer nodig dan het uitvoeren van onze wettelijke taak.

De focusdomeinen Kansrijke Start, Mentale Gezondheid, en Gezonde Leefomgeving hebben elk hun unieke bijdragen aan het bevorderen van de gezondheid van de Drentse inwoner.

Kansrijke Start richt zich op preventie in de eerste 1000 dagen van een kind, cruciaal voor een gezonde groei en ontwikkeling. Dit omvat wetenschappelijk bewezen interventies zoals prenatale huisbezoeken, ondersteuning voor kwetsbare gezinnen, en educatie via programma's zoals VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) en Gezonde School. Doel van deze aanpak is gezondheidsproblemen in een vroeg stadium te signaleren zodat gezondheidsverschillen in Drenthe kleiner worden.

Mentale Weerbaarheid focust op het versterken van welzijn en veerkracht in de samenleving. De GGD richt zich op de preventie van mentale problematiek en focust daarmee op beleid om mentaal welbevinden bespreekbaar te maken, vroegtijdige signalering door de inzet van erkende interventies zoals STORM (gericht op depressie en

suïcidepreventie voor jongeren op scholen) en kennisdeling. Investeren in mentale gezondheid zorgt voor een vermindering van de druk op de zorg en een verbetering van de kwaliteit van leven van inwoners.

Gezonde Leefomgeving richt zich op het creëren van fysieke en sociale ruimtes die gezondheid en veiligheid bevorderen en schadelijke invloeden op de gezondheid beperken. Voorbeelden zijn het adviseren over omgevingen die uitnodigen tot bewegen, sociale interactie bevorderen en gezond gedrag stimuleren. Voorlichting en advisering over schadelijke milieufactoren, en hoe deze te beperken, zijn ook onderdeel van dit focusdomein. Het aanjagen van de samenwerking tussen sociaal en fysiek domein is essentieel voor duurzame impact.

Uiteraard willen we bovenstaande focusdomeinen oppakken in afstemming met het lokale beleid van individuele gemeenten. Dit vraagt nu een investering in een collectieve aanpak die een besparing oplevert op de lange termijn. Door bewezen interventies en programma's te centraliseren en borgen, worden toekomstige zorgkosten verminderd. Dit ontlast niet alleen de gezondheidszorg, maar ook het sociale domein op de lange termijn. Op korte termijn worden door regionale coördinatie schaarse middelen zoals personeel en financiering efficiënter en doelmatiger ingezet.

GGD Drenthe is professioneel preventieregisseur. Dit past bij de kerntaak en strategische koers van GGD Drenthe. Als regionale organisatie beschikt GGD Drenthe over de expertise, data, infrastructuur en netwerken om gemeenten, zorginstellingen en andere partners te verbinden en te ondersteunen in een integrale aanpak. Met gespecialiseerde expertise voor Mentale Gezondheid, Kansrijke Start en Gezonde Leefomgeving kan GGD Drenthe gemeenten helpen in het ontwikkelen en uitvoeren van effectief gezondheidsbeleid. Met een provinciaal GGD breed basisaanbod zet Drenthe een stap naar voren voor een gezond en veerkrachtig Drenthe door preventie centraal te stellen.

In opdracht van het algemeen bestuur zullen wij in 2025 samen met het bestuur en gemeenten verkennen hoe we de focusdomeinen verder kunnen uitwerken. Daarbij willen we ook een analyse maken van onze huidige taken om keuzes te kunnen maken wat we, mede in het licht van genoemde focusdomeinen, nog wel doen en wat we niet meer doen. Hierbij zullen we kijken naar alle taken die door zowel het collectief van Drentse gemeenten als individuele gemeenten bij ons zijn neergelegd. Wij streven ernaar om op basis van de

aanscherping van onze taken een vertaalslag te maken naar een meerjarig financieel basisarrangement met de gemeenten, vanaf de begroting 2027. Wij zien het als onze opgave om onze inzet zo gericht mogelijk te bepalen, met een zo groot mogelijk gezondheidseffect voor Drenthe. Daarvoor is ook nodig dat we ons als organisatie moeten kunnen blijven ontwikkelen in professionaliteit en kundigheid, passend bij de vragen en kansen van deze tijd. In dat licht hechten we eraan te melden dat we op grond van de huidige financiële afspraken in het kader van 'Samen werken voor Drenthe' zeer beperkte mogelijkheden hebben om hiervoor te kunnen sparen of reserves aan te leggen.

Begroting 2026
Zoals hiervoor is aangegeven zullen wij ons in 2025 in opdracht van het bestuur richten op de uitwerking van de focusdomeinen en op de herijking van onze taken en de financiële vertaling daarvan. Dit zal zijn beslag voornamelijk moeten krijgen in de P & C cyclus 2027. Uiteraard zullen wij op basis van uitkomsten van onze nadere uitwerking en verkenning hieraan in 2026 al zoveel mogelijk invulling geven. Voor de herijking van taken denken wij in eerste instantie aan een evaluatie van de zogenaamde additionele taken van GGD Drenthe. Vermoed wordt dat een deel van de taken beter ondergebracht kan worden in de basistaken, en een deel van de taken ook beëindigd kan worden of bij andere organisaties ondergebracht kan worden. Onze inzet hierbij is een evenwichtige begroting te kunnen presenteren.

- Autonome ontwikkelingen

Naast bovengenoemde heroriëntatie op onze basis- en additionele taken wordt de GGD ook geconfronteerd met wettelijke verplichtingen waarvoor systemen op orde moeten worden gebracht en enkele niet gerealiseerde besparingen waarvoor in financiële zin oplossingen moeten worden gezocht. Zoals in de inleiding is aangegeven zijn wij ons ervan bewust dat wij, gezien de financiële uitdagingen waar de gemeenten voor staan, deze oplossingen zoveel mogelijk binnen de eigen begroting moeten zien te vinden. Dit is ook ons uitgangspunt. Zo zullen wij in onze eigen begroting een structurele dekking zoeken voor een bedrag van 910 duizend euro in verband met enkele organisatiewijzigingen waarvan de baten niet gerealiseerd konden worden op de manier en in het tempo dat was verondersteld.

Toch ontkomen wij er niet aan om bij de deelnemende gemeenten een verzoek te doen om het budget van de GGD voor 2026 op een aantal onderdelen te verhogen. Hierbij gaat het om een drietal autonome ontwikkelingen: de invoering van een elektronisch voorschrijf-systeem voor medicijnen (verplichte invoering), de vervanging van het elektronisch patiëntendossier voor het vakgebied seksuele gezondheid (verplichte vervanging) en de implementatie van een capaciteits- en roosteringmethodiek voor medewerkers van de GGD.
Voor de invoering van de begrotingsregels, zoals afgesproken tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in het kader van 'Samenwerken voor Drenthe,' waren wij vaak in staat om autonome ontwikkelingen zelf op te vangen. Nu reservevorming nagenoeg onmogelijk is lukt dit niet meer. De financiële impact van bovengenoemde autonome ontwikkelingen, die deels een verplichtend karakter hebben, is dermate groot dat wij dit onmogelijk zelf in kunnen passen in onze eigen begroting. Wat dat betreft is de rek er echt uit. Conform de afspraken uit 'Samen werken voor Drenthe' doen wij daarom hiervoor een beroep op de deelnemende gemeenten.

Naast deze autonome ontwikkelingen zullen wij ook een verzoek indienen voor de structurele financiering van advisering op het gebied van leefomgeving. In 2024 en 2025 is hiervoor incidenteel budget beschikbaar gesteld en wij verwachten begin 2025 een conclusie te trekken dat structurele voortzetting gewenst is. De GGD-en hebben op grond

van de Wet publieke gezondheid en de Omgevingswet namelijk een expliciete taak hierin. In de praktijk blijkt ook dat er vanuit de gemeenten een stijgende vraag is naar de advisering op het gebied van de gezonde leefomgeving. De noodzaak wordt gevoeld om op dit relatief nieuwe beleidsterrein vanuit het perspectief van gezondheid de nodige expertise op te bouwen.

- Overige ontwikkelingen

Vaccinatievoorziening
Een belangrijk initiatief dat ook in 2026 prioriteit heeft is de ontwikkeling van een vaccinatievoorziening voor de doelgroep > 4 jaar. Alle vaccinatiewerkzaamheden worden daarbij als één proces gezien, welke wordt uitgevoerd door één team, ondersteund door een efficiënte bedrijfsvoering. De eerste stap in het Drentse plan van aanpak is het (meer) samenvoegen van de vaccinaties voor Covid-19 en het RVP (Rijksvaccinatieprogramma). Hierin wordt onderzocht of het haalbaar is om kleinschalig en fijnmazig te gaan vaccineren om de afnemende vaccinatiegraad tegen te gaan.

Wijziging gemeenschappelijke regeling van GGD Drenthe
Zoals in onze beleidsbrief over de begroting 2025 is aangegeven wordt er in 2024 middels een projectstructuur gewerkt aan een plan van aanpak voor een wijziging van de gemeenschappelijke regeling van GGD Drenthe met als doel een betere bestuurlijke aansturing en afstemming te realiseren op de domeinen van zorg en veiligheid en publieke gezondheid. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal uitsluitsel worden gegeven voor het al dan niet starten van een formeel besluitvormingsproces met als doel de gewijzigde gemeenschappelijke regeling van GGD Drenthe per 1 januari 2026 in werking te laten treden. Indien dit traject daadwerkelijk in gang wordt gezet zal de begroting 2026 hierop aangepast worden. Deze technische wijziging betreft namelijk de overheveling van de piofach-functies voor het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe van de begroting van de Veiligheidsregio Drenthe naar de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

Tot slot
Met de gemeenteraden worden in het voorjaar raadsinformatiebijeenkomsten gepland om de inhoudelijke ontwikkelingen toe te lichten en eventuele kaders op te halen. Hierbij willen wij ook graag in gesprek met de raadsleden over bovengenoemde ontwikkelingen.

In het eerste kwartaal van 2025 stelt het dagelijks bestuur van GGD Drenthe de ontwerpbegroting 2026 op en vast. De ontwerpbegroting wordt begin april 2025 aangeboden aan de raden voor zienswijzen, waarna de definitieve begroting in september door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

R. Wanders,
Voorzitter

N. Vedelaar,
Secretaris